

Nieuwsbrief RAP

Regeldruk AanPak in de jeugdsector

juli 2010

Inhoud

• 'Van het meldpunt regeldruk'	2
• Korte nieuwsberichten	2
• Agenda	3
• Column Ton Moolenaar	3
• Deltamethode	4
• Levensloopconsulent	5
• Privacyregelgeving	6

De nieuwsbrief RAP is bedoeld voor professionals die betrokken zijn bij de uitvoering van het jeugdbeleid. Met de nieuwsbrief wil Jeugd en Gezin u informeren over landelijke acties en projecten die hun nut in de praktijk hebben bewezen. Kent u initiatieven die slim en onbureaucratisch werken mogelijk maken, meld het ons: RAP@jeugdengezin.nl. We kunnen leren van elkaars aanpak.

De digitale nieuwsbrief RAP verschijnt elk kwartaal. U kunt zich hier [abonneren](#).

Rubriek

‘Van het meldpunt regeldruk’:

Welke regels en wetten zitten in de weg bij het uitvoeren van uw dagelijkse werkzaamheden? Wat kan beter? U kunt uw ideeën en suggesties doorgeven aan het meldpunt regeldruk. U vindt het op: www.rijksoverheid.nl. In deze rubriek wordt er één melding uitgelicht. Die gaat net als de vorige keer over de indicatiestelling. Er is nieuws.

Melding:

“Indicaties en herindicaties bij bureau jeugdzorg zijn complex en nemen veel tijd in beslag. Het is moeilijk vooraf in te schatten wat de duur en omvang van de zorg zou moeten zijn. De zorgaanbieder moet dit vaak opnieuw doen.”

Reactie melding:

Jeugd en Gezin heeft de indicatiestelling vereenvoudigd. Sinds 1 januari 2010 is het niet langer nodig om de omvang van de zorg te registreren en is de verplichte toets van de gedragswetenschapper, in het vrijwillig kader, niet langer noodzakelijk. Jeugd en Gezin wil ook de duur van de zorg uit het indicatiebesluit schrappen. Een [wetsvoorstel](#) ligt voor behandeling in de Tweede Kamer.

Indicatiestellers geven aan dat zij niet altijd even goed in staat zijn de duur van een zorgtraject goed in te schatten. De zorgaanbieder doet het daarom vaak opnieuw, met als gevolg dat de indicatiesteller opnieuw aan de slag kan. Jeugd en Gezin wil een einde maken aan het dubbele werk die dit vaak oplevert. Schrappen van de verplichting om de duur in het indicatiebesluit op te nemen verlicht de registratielast voor indicatiestellers.

Bovendien is het niet langer altijd noodzakelijk om voor ambulante zorg een indicatiebesluit te maken. In het afsprakenkader (november 2009) tussen de minister voor Jeugd en Gezin en het IPO (Interprovinciaal Overleg) is opgenomen dat provincies dat mogelijk maken.

Korte nieuwsberichten

RAP in het nieuwe kabinet

De verkiezingsprogramma's, een parlementaire werkgroep ([rapport](#)) en recente onderzoeken in de zorg laten zien dat bureaucratie en regeldruk hoog op de (politieke) agenda blijven staan. De uitwerking van het nieuwe stelsel van jeugdzorg zal ook in de toekomst voortdurend getoetst worden aan de vermindering van de bureaucratie. Meer weten over de visie van minister Rouvoet op het jeugdinstel lees dan ([brief](#))

Noord-Brabant ontregelt de jeugdzorg

Tijdens de ontregelconferentie van Noord-Brabant presenterden jongeren en professionals de resultaten van het actieplan regeldruk van Noord-Brabant. Aan bod kwamen onder andere: Living lab (jongeren houden hun eigen dossier bij met behulp van een digitale sleutelhanger), de levensloopconsulent (de consulent begeleidt cliënten die langdurig zorg nodig hebben) SLIM (werken vanuit de vraag van de cliënt, minder overdrachtmomenten en efficiënter mensgericht werken); en begrijpelijk taalgebruik. Meer informatie op: www.brabant.nl

ICT irritaties opgelost door het A-team

Het automatiseringsteam (A-team) van de MOgroep Jeugdzorg is het afgelopen jaar langs alle Bureaus Jeugdzorg gegaan om ICT-ergernissen van medewerkers op te lossen. Deze zomer verschijnt een catalogus met de verbeteringen die in IJ zijn doorgevoerd. Een paar voorbeelden:

- Medewerkers kunnen alle cliënten in één caseloadoverzicht aanvinken en daarna met één handeling deze cliënten overzetten naar een collega (bv in het geval van ziekte). Vroeger moest dit per dossier gebeuren.
- Gebruikers kunnen aanvullende externe bestanden toevoegen en bewaren in IJ. Zo kan bijvoorbeeld ook gescande post eenvoudig worden opgenomen in het dossier van de jeugdige.
- Het A-team heeft een zoekfunctie ontwikkeld waarmee snel en eenvoudig in de teksten van contactjournaals gezocht kan worden. Dat maakt het gemakkelijker om informatie terug te vinden.
- Er is een koppeling gemaakt in het jeugdzorgnet met het Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Resultaat is dat de GBA- gegevens van cliënten automatisch worden opgehaald en vastgelegd in IJ. Dit scheelt medewerkers veel extra invoerwerk.

Jeugd en Gezin op Regelhulp.nl

Jeugdigen en ouders vinden het niet eenvoudig om in de jeugdzorg hun weg te vinden. Het duurt soms lang om bij de juiste hulpverlening uit te komen en het is niet altijd even duidelijk wat de mogelijkheden zijn. Jeugd en Gezin en Regelhulp gaan daarom samenwerken. www.regelhulp.nl biedt al hulp aan gehandicapten, chronisch zieken en ouderen.

Groot irritatiepunt gezinsvoogden opgelost

Een indicatiebesluit vervalt als de machtiging uithuisplaatsing afloopt. In de praktijk betekent het dat een gezinsvoogd al na drie maanden een nieuw indicatiebesluit moet opstellen. Omdat dat veel tijd kost heeft de minister voor Jeugd en Gezin besloten de duur uit het indicatiebesluit te schrappen. Hiermee vervalt ook deze koppeling tussen de geldigheidstermijn van het indicatiebesluit en de machtiging uithuisplaatsing. Het [wetsvoorstel](#) ligt nu voor behandeling in de Tweede Kamer. De ont koppeling van de twee termijnen betekent een lastenvermindering voor de gezinsvoogden.

Hoe beklijft de Doorbraakmethode?

De resultaten van de Doorbraakmethode zijn baanbrekend. Dat blijkt uit het project '[versnelling in de Jeugd GGZ](#)'. Helaas leert de ervaring dat de resultaten niet altijd beklijven. Het kwaliteitsinstituut voor de Gezondheidszorg [CBO](#) heeft in opdracht van Jeugd en Gezin uitgezocht wat er nodig is om *blijvend* succes te boeken met Doorbraak. Het instituut kwam tot de volgende voorwaarden:

1. een gezamenlijke ambitie van professionals en management om de zorg slimmer te organiseren
2. veranderingsbereidheid op alle niveaus (positieve leercultuur);
3. eenduidige meetbare doelstellingen
4. tussentijds resultaten zichtbaar maken (meten is weten)
5. voldoende capaciteit en middelen.

In de volgende nieuwsbrief gaan we dieper in op deze voorwaarden en zullen we aangeven welke stappen Jeugd en Gezin zal nemen om toepassing van de Doorbraakmethode in de provinciale jeugdzorg te stimuleren.

Agenda

september 2010

Catalogus A-team af.

2 december 2010

Landelijke ontregelconferentie

Column

Meer Werklust, minder Werklust

Vorig jaar organiseerde de BMJ (Belangenvereniging Medewerkers Jeugdzorg) een landelijke dag '[minder werkdruk meer werklust](#)'. De bijeenkomst werd gefaciliteerd door het ministerie voor Jeugd en Gezin. Tijdens die dag stond de vraag centraal hoe je slimmer kunt werken zodat er meer contact is met cliënten en meer werkplezier voor de professional. De dag heeft gewerkt als een katalysator. Veel Bureaus Jeugdzorg (BJZ) zijn bij elkaar op bezoek geweest om meer te weten te komen over elkaars projecten.

BJZ Brabant ging langs bij BJZ Gelderland, de winnaar van de landelijke dag, om meer te horen over het project 'ruimte voor de professional'. Brabant wil zien of zij elementen uit deze aanpak - één hulpverlener in een regio is aanspreekpunt voor alle taken - kan gebruiken voor haar eigen project SLIM. Doel van SLIM is om met minder overdachtmomenten efficiënter en mensgerichter te werken.

Ook voor SLIM is de belangstelling groot. Amsterdam en Haaglanden hebben afspraken gemaakt met Brabant. Zeeland wil graag meer weten over de wijze waarop invulling is gegeven aan het casemanagement. De Friezen op hun beurt hebben gezegd belangstelling te hebben voor het Amsterdamse project Overlast Gevende Multiprobleemgezinnen, dat op niet al te lange termijn in heel Amsterdam zal worden ingevoerd. Kortom: De vonk tussen BJZ's is overgeslagen. De koudwatervrees om bij elkaar in de keuken te kijken is verdwenen.

De BJZ's kunnen van elkaar leren en hun eigen projecten een stap verder brengen. Ik ben ervan overtuigd dat daarmee het proces om de regeldruk te verminderen een belangrijke stimulans heeft gekregen. Dat smaakt naar meer en dat gaat ook gebeuren. Eind van dit jaar organiseren we opnieuw een landelijke dag, een dag waarop de cliënt centraal staat en dan vooral de samenwerking tussen professionals en cliënt. Als ik zie hoeveel creativiteit en enthousiasme er tijdens de eerste dag loskwam, dan kan ook de tweede dag niet anders dan een succes worden. In het verschiep ligt een jeugdzorg, waarin de cliënt centraal staat en de professional kan doen wat hij het liefste doet: helpen.

Ton Moolenaar, Voorzitter BMJ.

Deltamethode bureaucratisch?

Vergroot de Deltamethode de regeldruk of juist niet? Dat was de vraag die centraal stond tijdens een bijeenkomst van gezinsvoogdijwerkers, een initiatief van het ministerie voor Jeugd en Gezin en MOgroep Jeugdzorg. De uitkomst? De ervaringen zijn primair positief, maar op sommige punten kan het beter.

Aan de bijeenkomst ging een quick scan onder de vijftien Bureaus Jeugdzorg vooraf. Van de 60 respondenten werden er 23 uitgenodigd. Iedereen was er, ondanks het feit dat Nederland zijn eerste WK-wedstrijd speelde. Volgens Eline Moerenhout, beleidsmedewerker bij Jeugd en Gezin, tekent dat de betrokkenheid van de gezinsvoogdijwerkers. “De bijeenkomst verliep in een positieve atmosfeer.”

Volgens Moerenhout maken de scan en de bijeenkomst duidelijk dat de methode op zichzelf nauwelijks ter discussie staat. Ongeveer vijftig van de zestig respondenten die aan de scan meededen zijn van mening dat de Deltamethode bijdraagt aan een goede uitvoering van de dagelijkse werkzaamheden. Kern van de methode is de gefaseerde en gestructureerde aanpak. Om tot een plan te komen moet de gezinsvoogdijwerker goed kunnen luisteren, oog hebben voor de feiten, en ouders en anderen in de omgeving bij zijn plan betrekken.

Het oordeel van de gezinsvoogden over de bureaucratische belasting van de Deltamethode was gevarieerd. Eline Moerenhout: “Er zijn opvallende regionale

verschillen. Op de stelling dat het schrijven van het plan van aanpak niet meer dan een uur hoeft te duren bijvoorbeeld, kwamen uiteenlopende antwoorden. Er waren gezinsvoogdijwerkers die aangaven er veel langer mee bezig te zijn, er waren er ook die aan een half uur genoeg zeiden te hebben. De verschillen komen vooral voort uit de manier waarop men het plan van aanpak gebruikt en met ouders bespreekt. De methode biedt kennelijk ruimte voor deze verschillende werkwijzen. Een andere veel gehoorde oorzaak van de bureaucratie is het matig functioneren van de ict-ondersteuning.”

Over wat er met de resultaten van de scan en de bijeenkomst gaat gebeuren, kan Moerenhout in dit stadium nog niet veel zeggen. “Duidelijk is wel dat de bureaucratie niet in de Deltamethode zelf zit. De principes en uitgangspunten staan vast en blijken in de praktijk prima te werken. Delta maakt de hulp aan kinderen en hun ouders effectiever en vergroot het werkplezier van professionals. In het najaar zullen de Bureaus en MOgroep Jeugdzorg de uitkomsten bespreken en met voorstellen voor verbetering van de uitvoering komen.”

‘Wat is de Deltamethode?’

De Deltamethode kent vier stappen. De gezinsvoogd brengt eerst, zo veel mogelijk in samenwerking met de ouders, de situatie in kaart, met een open oog voor zowel de problemen als de kansen. Daarna stelt hij vast waar de bedreigingen voor de ontwikkeling van het kind zitten - wederom met de ouders - en wat de doelen van de begeleiding zijn. Ten slotte legt de gezinsvoogd vast wat er moet gebeuren om dit dichterbij te brengen. De methode moet uitmonden in een plan van aanpak met concrete acties. De gezinsvoogd maakt daarvoor gebruik van bijvoorbeeld de Delta veiligheidslijst en het landelijk vastgestelde plan van aanpak. Deze instrumenten zijn bedoeld om het gesprek met de ouders te structureren en een inschatting te maken van de veiligheid in het gezin. Kern van de gestructureerde Delta-aanpak is dat niet de hulpverlener en het probleem centraal staan maar de oplossing en de ouders.

Gezinsvoogd

Niet alleen uit de quick scan en de bijeenkomst komt een positief beeld van Delta naar voren. Rianne Boerefijn, gezinsvoogd van Bureau Jeugdzorg Rotterdam: ‘Delta zorgt voor helderheid en structuur bij zowel gezinsvoogden als gezinnen en dat komt de hulpverlening weer ten goede. Met het opstellen van een eerste plan van aanpak ben ik ongeveer een dagdeel kwijt. Dan reken ik ook de tijd mee die nodig is voor het intypen van informatie die aan het eigenlijke plan vooraf gaat, zoals de achtergrondgeschiedenis van het gezin en de eerdere hulpverlening die heeft plaatsgevonden. Deze informatie hoef je alleen maar bij het eerste plan van aanpak op te stellen en voor een verlenging van een maatregel zal het opstellen van een plan van aanpak minder tijd kosten.’

Levensloopconsulent; een steun voor cliënten

Hoog in de top vijf van ergernissen van cliënten staat dat ze hun verhaal steeds opnieuw moeten vertellen. Even hoog staat het gebrek aan inzicht in de keuzes en mogelijkheden die de jeugdzorg biedt. Cliënten komen daardoor met een omweg bij de juiste zorg terecht. De cliëntenraad van Stichting De Combinatie Jeugdzorg in Noord-Brabant kwam daarom met het voorstel om aan cliënten een levensloopconsulent te koppelen, die een jongere en zijn ouders gedurende langere tijd kan begeleiden in hun zoektocht naar een zelfstandig leven. Voor Dylan en zijn moeder Linda, één van de leden van de cliëntenraad, was de levensloopconsulent een uitkomst geweest.

Het leven van Dylan begon op zijn zachtst gezegd ongelukkig. Bij de geboorte brak hij een armpje, terwijl zijn andere armpje verlamd bleek te zijn. Hij bracht een maand door in een gipsbedje, met als consequentie dat zijn moeder hem niet kon knuffelen. Eenmaal thuis was Dylan vaak onhandelbaar. Al snel bleek er meer aan de hand te zijn. Dylan was aan één oog bijna blind en had spraak- en taalproblemen.

Doordat er thuiszorg was in het gezin waren er veel verschillende zorgverleners bij Dylan betrokken.

Verwerken

Na een paar maanden gewone peuterspeelzaal kreeg Dylan een plaats op het Medisch Kinder Dagverblijf (MKD). Intussen werd hij ook in het ziekenhuis behandeld en kreeg hij logopedie en fysiotherapie.

Moeder Linda pendelde de hele dag met haar zoon heen en weer. “Ik had geen tijd meer om gewoon moeder te zijn. Het duurde te lang voordat Dylan op het MKD behandeld werd. Pas toen ik dreigde met een klacht, werden er excuses aangeboden en was het geregeld. Maar dat was eigenlijk twee jaar te laat.”

Een levensloopconsulent had het leven van ouders als Linda en hun kinderen een stuk eenvoudiger kunnen maken. “Dan had Dylan op het MKD sneller de zorg gekregen die hij nodig heeft. Een consulent had me ook kunnen helpen met allerlei praktische zaken, regelwerk en papierwerk. Ik moet nu bijvoorbeeld voor Dylan een plek in het speciaal onderwijs vinden. Voor mij als leek is dat een berg uitzoekwerk. Een consulent zou me daar bij kunnen helpen.”

Linda: “Ik weet dat Dylan langdurige zorg nodig heeft, soms wat meer en soms wat minder. Maar ik heb nu al zo vaak te maken gehad met verschillende instanties en mensen dat ik het heerlijk zou vinden als er een continue factor zoals een levensloopconsulent was geweest. Een levensloopconsulent had het mogelijk gemaakt om mijn rol als moeder beter te vervullen. Ik had daar gewoon meer tijd en ruimte voor gehad. Bovendien had die consulent een emotionele steun kunnen zijn. Je hebt af en toe iemand nodig die begrijpt wat er met je gebeurt, die je kan steunen. Het valt niet mee om alles wat op je afkomt te verwerken. Ook als het allemaal soepeler was gelopen met Dylan, dan nog had ik af en toe behoefte aan die steun gehad.”

Integrale zorg

Maar wie moet het doen? Tijdens een workshop georganiseerd door de provincie Brabant, bleken de opvattingen daarover uiteen te lopen. Er waren deelnemers die het meest voelen voor iemand uit het netwerk van de cliënt. Anderen waren juist van mening dat het een professional zou moeten zijn. Beleidsmedewerker van de provincie Noord Brabant Frans Glorius. “In het komende half jaar gaan we het concept verder uitdiepen. We willen bijvoorbeeld achterhalen voor wie een levensloopconsulent een uitkomst kan zijn en wie het het beste kan gaan doen. Als het aan ons ligt zullen er pilots bij verschillende instellingen plaatsvinden. Bovendien willen we de GGZ en LVG erbij betrekken; patiënten met complexe problematiek hebben bijna altijd ook met deze instellingen te maken. We zullen het concept samen met deze instellingen vorm moeten geven.”

Uit het voorbeeld van Dylan en Linda komt naar voren dat zij behoefte hebben aan extra steun. Het uitgangspunt van het ministerie voor Jeugd en Gezin is dat deze emotionele en praktische steun niet onnodig geprofessionaliseerd moet worden en zo mogelijk door het sociale netwerk moet worden geboden. De familie, vrienden en

medeopvoeders (zoals leraren) vormen een constante factor in iemands leven. De steun die de levensloopconsulent biedt zou in het teken moeten staan van het versterken van eigen draagkracht en (vervolgens) op afstand beschikbaar blijven.

Als een gezin niet in staat is om zelf de regie op de hulpverlening te voeren is het belangrijk dat één professional de zorg

coördineert. In de kabinetsvisie staat beschreven dat het Centrum voor Jeugd en Gezin bij meervoudige problematiek, zoals bij Dylan, verantwoordelijk is voor het bieden van die zorgcoördinatie. Een professional assisteert, coacht en begeleidt bij het organiseren van de noodzakelijke ondersteuning op maat. Hierdoor kan ook integrale zorg, waar nodig, eerder tot stand komen.

Korte nieuwsberichten

Landelijk ontregelcongres op 2 december 2010

De BMJ (belangenvereniging voor de jeugdzorg), het LCFJ (Landelijk Cliëntenforum Jeugdzorg) en de MOgroep Jeugdzorg organiseren een landelijke ontregelconferentie. Professionals en cliënten komen samen om goede voorbeelden van slim organiseren uit te wisselen. Centraal staat de ruimte en de regie voor cliënten in de jeugdzorg. Jeugd en Gezin ondersteunt de dag.

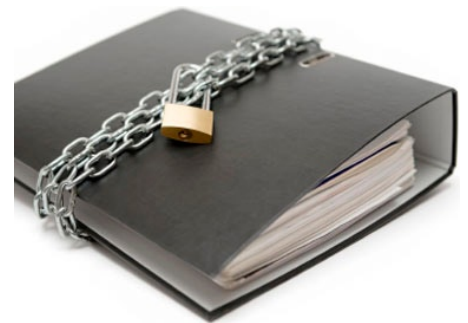
Onduidelijkheden rond de gekwalificeerde gedragswetenschapper

Gezinsvoogden en indicatiestellers hebben bij het meldpunt RAP aangegeven dat zij regeldruk ervaren rondom de kwalificatie en de inzet van de gekwalificeerde gedragswetenschapper in gedwongen kader. Uit een inventarisatie bleek de ervaren regeldruk samen te hangen met een aantal onduidelijkheden:

- Wanneer ben je een gekwalificeerde gedragswetenschapper?
- Moet een gedragswetenschapper 'onafhankelijk' zijn?
- Moet de gedragswetenschapper uitgebreid onderzoek doen?
- Aan welke eisen moeten de documenten voldoen?
- etc.

Wil je opheldering over deze vragen, klik dan op deze link www.rijksoverheid.nl

Gegevens uitwisselen: er kan meer dan u denkt

Professionals zijn vaak terughoudender met het uitwisselen van gegevens over cliënten dan ouders en jongeren nodig vinden. Daardoor moeten ze vaker dan nodig is hun verhaal doen. In het ergste geval krijgen ze pas hulp als de situatie al uit de hand gelopen is. Juriste Jolanda van Boven gaat in op de ruimte die de wet biedt om adequaat op te treden.

Onderzoek bevestigt dat professionals terughoudender in het uitwisselen van informatie dan nodig is. Dat heeft te maken met relatieve onbekendheid met de mogelijkheden en strikte interne richtlijnen. Dit kan adequate en efficiënte hulpverlening in de weg staan. Om professionals meer houvast te geven, vertaalt juriste Jolanda Van Boven in opdracht van Jeugd en Gezin regels naar de praktijk. Hier alvast de belangrijkste regels op een rij.

Vertel wat je gaat doen

De hoofdregel van de Wet bescherming persoonsgegevens luidt dat iedereen het recht heeft om te weten wat er waar over hem/haar vast ligt en wat er tussen wie wordt uitgewisseld. In geval van zorgen om een kind moet je als professional de ouders of de jongere dus vertellen dat je het

noodzakelijk vindt om gegevens met andere betrokken professionals uit te wisselen, om zo goed mogelijk in beeld te krijgen wat er speelt en een goed plan van aanpak te kunnen maken.

Ook om een signaal af te geven in de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) is inlichten het uitgangspunt. Belangrijk is hoe je dat presenteert, weet Van Boven: "In Zuid-Limburg vertellen medewerkers van een consultatiebureau dit door te zeggen: 'Wij hebben een samenwerkingsinstrument en daarin koppel ik jouw naam aan mijn naam. We staan er dus samen in, zodat anderen weten dat ik jou ken. Het voordeel is dat je niet overal je verhaal opnieuw hoeft te vertellen en dat we de zorg op maat kunnen afstemmen.' Als je goed uitlegt waarom het nodig is informatie te delen, begrijpen ouders dat vaak wel."

Vraag alleen toestemming als je 'nee' kunt accepteren

Het komt vaak voor dat er toestemming wordt gevraagd om gegevens te mogen uitwisselen. Van Boven adviseert dit alleen te doen als je een 'nee' kunt accepteren: "Als je toestemming vraagt, moet je het antwoord accepteren en respecteren. Juist waar nadrukkelijk zorgen zijn, kan en mag je als professional een 'nee' niet accepteren."

Een handtekening vragen is niet altijd noodzakelijk. Van Boven: "Mensen associëren een handtekening vaak met officiële en gewichtige zaken. Daardoor wek je de indruk dat het uitwisselen van gegevens tussen bij het kind betrokken professionals, toch wel iets 'heel heftigs' is. Sterker nog, je ziet regelmatig dat argwaan ontstaat. In geval van twijfel tekent men niet! Als er vervolgens gegronde redenen zijn voor zorg en een professional tóch gegevens gaat uitwisselen, dan worden ouders terecht boos."

Het belang van het kind staat centraal

Iedere professional die een relatie met het kind heeft, kan zich genoodzaakt voelen gegevens met andere betrokkenen uit te wisselen. De juf constateert bijvoorbeeld dat het niet goed gaat met een kind en hoort in de klas dat de moeder erg depressief is. Zij deelt haar zorgen over het kind met de moeder en constateert dat deze haar zorgen niet deelt en hulp afhoudt. De juf kan dan besluiten contact op te nemen met de huisarts en de psychiater om erachter te komen in hoeverre de moeder op eigen kracht voor het kind kan zorgen. Deze kunnen zich verschuilen achter hun beroepsgeheim, maar dat zou niet standaard moeten zijn, vindt Van Boven. "Het gaat om het belang van het kind. Je mag niet wachten met ingrijpen tot er een noodsituatie is ontstaan." Ook kan het verstandig zijn informatie uit te wisselen met partijen buiten de hulpverlening. Van Boven: "Je moet van elkaar weten wie bij een gezin betrokken is en zonodig contact zoeken. Het is bijvoorbeeld nuttig als een woningbouwvereniging op de hoogte is van problemen in een gezin met een huurachterstand, zonder precies te weten wat er aan de hand is. Dan kan bijvoorbeeld een huisuitzetting worden voorkomen."

Weeg bezwaren af tegen het belang van het kind

Uiteraard kunnen ouders bezwaar maken tegen het uitwisselen van gegevens. Belangrijk is om de bezwaren af te wegen tegen het belang van het kind. Van Boven: "Ouders moeten zich gehoord voelen en weten dat ze serieus worden genomen, maar dat wil niet zeggen dat hun bezwaar ook altijd gehonoreerd zal worden!" Zo'n gesprek is lastig, maar essentieel, vindt Van Boven. "Het vraagt om een dialoog tussen ouders en hulpverlener. Waar hebben we het over als we ons zorgen maken?" Daarbij moeten we af van het idee dat we iemand stigmatiseren als we ons zorgen maken. Het is in onze complexe

samenleving geen schande als je hulp nodig hebt. Mensen hoeven het niet allemaal alleen te doen. Het is van belang dat een professional aan de cliënt goed uitlegt waarom het nodig is om informatie uit te wisselen.”

Bij uitzondering is het mogelijk cliënten niet in te lichten

Bij een ‘evident belang’ is het mogelijk af te wijken van de hoofdregel en ouders niet direct te informeren. Bijvoorbeeld als het uitwisselen van gegevens noodzakelijk is om strafbare feiten te voorkomen, om betrokkene te beschermen of ter bescherming van de rechten en vrijheden van anderen. Het belang van het kind betekent soms dat van deze uitzonderingsregel gebruik gemaakt mag en moet worden”, aldus Van Boven. De belangen worden afgewogen met drie principes: subsidiariteit, proportionaliteit en doelmatigheid. Oftewel: is gegevensverstrekking de minst ingrijpende maatregel? Hoe verhoudt het belang van gegevensverstrekking zich tot het belang van het kind? En is via een andere weg hetzelfde resultaat te bereiken of niet?

Goede communicatie is de sleutel

In bijzondere situaties kan informatie uitgewisseld worden zonder toestemming van de ouders. Hier zijn juridische mogelijkheden voor. In de praktijk kan ook veel worden opgelost door een goede communicatie met de ouders. De ouders willen bijna altijd het beste voor hun kind, maar de problemen moeten bij de ouders bespreekbaar worden gemaakt. Dat vraagt om specifieke vaardigheden van de professional. Nogal vaak professionals beroepen zich ten onrecht op de privacywetgeving als zij geen informatie uitwisselen. Vaak is het echte probleem dat zijn onvoldoende vaardigheden hebben om het gesignaleerde probleem bij de ouders bespreekbaar te maken en met hun toestemming informatie uit te wisselen. Dit is een belangrijke conclusie van het rapport ‘[ketenbrede informatie-uitwisseling binnen de jeugdsector](#)’. Een rapport dat BMC in opdracht van Jeugd en Gezin heeft uitgevoerd. Er ligt een belangrijke taak voor de uitvoering om professionals toe te rusten met deze communicatievaardigheden

Drie privacy-instrumenten in de maak

Dilemma’s in de praktijk over privacy en gegevensuitwisseling zijn een belemmering voor snelle en goede hulpverlening. Voor hulp bij privacyvragen in de jeugdhulpverlening worden op initiatief van Jeugd en Gezin een contourenschets en privacytool ontwikkeld. Deze zijn in het najaar 2010 beschikbaar. De contourenschets zet helder uiteen hoe een verantwoorde afweging te maken is bij

privacyvraagstukken en welke informatie men mag en kan delen. De privacytool geeft kort en krachtig de dilemma’s weer, en helpt zo een beslissing te nemen. Daarnaast bestaat al langer de [privacywegwijzer](#). Deze is getoetst aan de huidige wet- en regelgeving en geeft handvatten voor een goede afweging van de belangen.

Colofon

Uitgave

De Nieuwsbrief RAP is een gratis uitgave van het ministerie voor Jeugd en Gezin.

Tekst

Chapeau Communicatie, Rijswijk

Vormgeving:

vM-design, Delft

Aanmelding en downloaden

Wanneer u op de hoogte wilt blijven, [abonneer](#) u dan nu.

U kunt de nieuwsbrief hier ook downloaden.